

Handläggare: Inger Willner
Telefon: 508 33 678

Till
Utbildningsnämnden
2009-10-22

Bedömning och betyg - redovisning av två rapporter

- Sambandet mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg läsåret 2007/08
- Betygens samstämmighet med resultat av nationellt prov i årskurs 9, kommunala grundskolor, vårterminen 2009

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Utbildningsnämnden godkänner denna redovisning.
2. Uppdra åt förvaltningen att fortsätta dialogen med de skolor som enligt rapporten om samband mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg visar fortsatt tendens till generös eller restriktiv bedömning.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Avdelningschef

Sammanfattning

Rapporterna som redovisas i detta ärende ingår i stadens kvalitetssystem för de pedagogiska verksamheterna som ett av underlagen till stadens planerings-, uppföljnings- och kvalitetsarbete och genomförs årligen. I rapporterna redovisas resultatet av dels en undersökning av sambandet mellan elevers meritvärde i årskurs 9 och deras slutbetyg i gymnasieskolan tre år senare och dels en undersökning av samstämmigheten mellan slutbetygen och provbetygen i nationella proven i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 9 i stadens kommunala grundskolor.

Undersökningarna visar att det finns ett starkt generellt samband mellan betygen i grundskolan och gymnasieskolan och en samstämmighet mellan resultaten i de nationella proven och slutbetygen i grundskolan som tyder på en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning i de flesta skolor. Av resultatet av studien av sambandet mellan grundskole- och gymnasieskolbetyg framgår även att ett antal skolor visar fortsatt tendens till generös eller restriktiv betygssättning.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom kvalitets- och ekonomiavdelningen. Synpunkter har inhämtats från grundskoleavdelningen. Undersökningarna har genomförts och redovisats av Stockholms stads utrednings- och statistikkontor AB.

Bakgrund

Bedömning och betyg är ett av utbildningsförvaltningens prioriterade områden där särskilda insatser görs för att höja kompetensen inom området hos skolledare och lärare. Förvaltningens arbete inriktas bland annat på att genom stödinsatser till skolorna se till att undervisningens innehåll får en starkare koppling till läroplanens mål för att öka likvärdigheten i betygssättningen. I syfte att få underlag för utvecklingsarbetet genomför förvaltningen varje läsår två undersökningar inom området bedömning och betyg.

Ärendet

I det följande redovisas innehåll, metod, begränsningar samt resultat av de två undersökningarna.

Rapport: Samband mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg läsåret 2007/08

Innehåll och metod

I den senaste undersökningen ingår elever som slutade årskurs 9 vårterminen 2005 och som fick slutbetyg i gymnasieskolan tre år senare vårterminen 2008.

Undersökningen omfattar kommunala grundskolor och sedan läsåret 2005/06 även elever i fristående skolor. I och med årets undersökning finns uppgifter för sju år tillbaka.

I studien undersöks sambandet mellan elevers meritvärde i grundskolans årskurs 9 och slutbetyget i gymnasieskolan tre år senare. Ett skattat slutbetyg beräknas och

jämförs med slutbetyg eleven faktiskt får. Skillnaden däremellan visar om grundskolan gett lägre eller högre betyg än vad som borde ha gjorts, beräknat utifrån elevens meritvärde. Sambandet undersöks även omvänt för att ge en indikation på om gymnasieskolorna tenderar att vara generösa eller restriktiva i betygsättningen. En jämförelse görs också av sambandet mellan varje grundskolas genomsnittliga avgångsbetyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik och de genomsnittliga gymnasiebetygen i A-kurserna i dessa ämnen. Sambanden redovisas per skola, per gymnasieprogram och för de ämnen som undersöks.

Sambandet mellan betygen i grundskolan och i gymnasieskolan redovisas i rapporten med ett värde som kan variera mellan -1 och +1, där minus respektive plus visar sambandets riktning och styrka. Om överensstämmelsen är total ska värdet enligt denna statistiska modell ligga på noll och om värdet avviker från noll tyder detta på en avvikelse från det generella sambandet. Detta innebär för grundskolan att om värdet ligger under noll visar skolan en avvikelse från det generella sambandet och en tendens till mer generös betygsättning och om värdet ligger över noll visar skolan tendens till en mer restriktiv betygsättning. För gymnasieskolan gäller det omvända.

Begränsningar i undersökningen

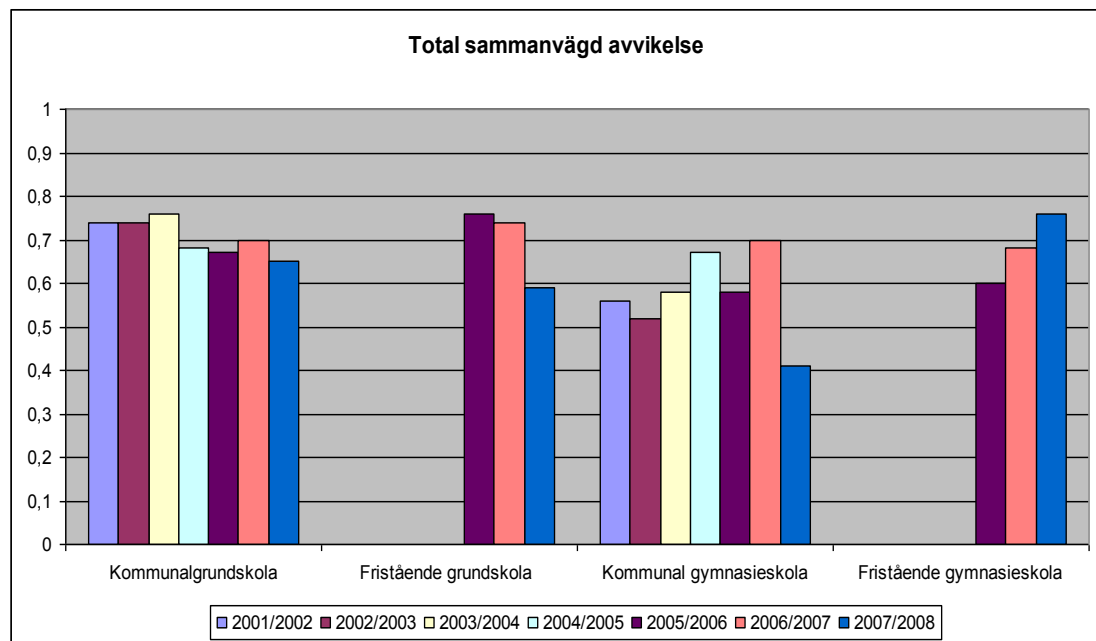
Resultatet av undersökningen ska tolkas med försiktighet. Resultatet kan användas som utgångspunkt för vidare studier av de skolor som kontinuerligt avviker från det generella sambandet. Förklaringarna till avvikelser kan vara flera, men en möjlig förklaring är att dessa skolors bedömningar avviker från den genomsnittliga i staden. Denna förklaring kan särskilt tillämpas på grundskolan, eftersom eleverna från varje grundskola går till ett stort antal gymnasieskolor. Detta innebär att gymnasieskolornas sammanlagda betygsresultat kan utgöra en grund för bedömning av grundskolebetygens likvärdighet. Det finns inget motsvarande mått för högskolor och arbetsliv att mäta gymnasiebetygens likvärdighet emot.

Resultat

Sammanvägd avvikelse

I årets undersökning hade den totala sammanvägda avvikelsen från sambandet inom kommunala grundskolor minskat något, vilket kan innebära att skolorna närmat sig varandra i betygsättningen. Det är dock svårt att fastställa om det är

trend eller en tillfällig förändring. För de kommunala gymnasieskolorna har spridningen snarare ökat än minskat, men avvikelserna var lägre detta läsår än tidigare läsår. Inga generella skillnader mellan kommunala och fristående skolor som grupp visas i undersökningen. Fristående skolor är för få till antalet för att säkra slutsatser ska kunna dras.

Skolnivå

För de flesta skolor varierar avvikelserna i storlek och riktning mellan åren, men några grundskolor och gymnasieskolor har under åren bedömts visa en tendens till att vara generösa eller restriktiva i sin betygssättning. Det är dock viktigt att framhålla att de allra flesta skolor inte visar någon betydande avvikelse från det generella sambandet. De fristående skolorna har varit med i undersökningen för kort period för att konstanta avvikelser på några skolor ska kunna observeras.

Nedan redovisas de kommunala skolor som under de sju år undersökningen genomförts konstant satt högre eller lägre betyg än det skattade, d.v.s. visar en avvikelse från den genomsnittliga betygsbedömningen i stadens skolor i generös eller restriktiv riktning.

Grundskolor

De skolor som satt högre betyg är Akallaskolan, Hjulstaskolan, Husbyskolan, Matteusskolan, Rinkebyskolan, Sätterskolan och Österholmskolan.

De skolor som satt ett lägre betyg är Abrahamsbergsskolan, Adolf Fredriks musikklasser, Bagarmossens skola, Högalidsskolan, Mälarhöjdens skola, Sundbyskolan, Södra Ängby skola och Äppelviksskolan.

Gymnasieskolor

De skolor som satt högre betyg är Enskede gårds gymnasium, Farsta gymnasium, Kista gymnasium, Kungsholmens gymnasium, S:t Görans gymnasium, Stockholms hotell- och restaurangskola och Södra Latins gymnasium.

De skolor som satt lägre betyg är Frans Schartaus gymnasium, Tensta gymnasium, Thorildsplans gymnasium och Östra Reals gymnasium.

Rapport: Betygens samstämmighet med resultat av nationellt prov i årskurs 9, kommunala grundskolor vårterminen 2009

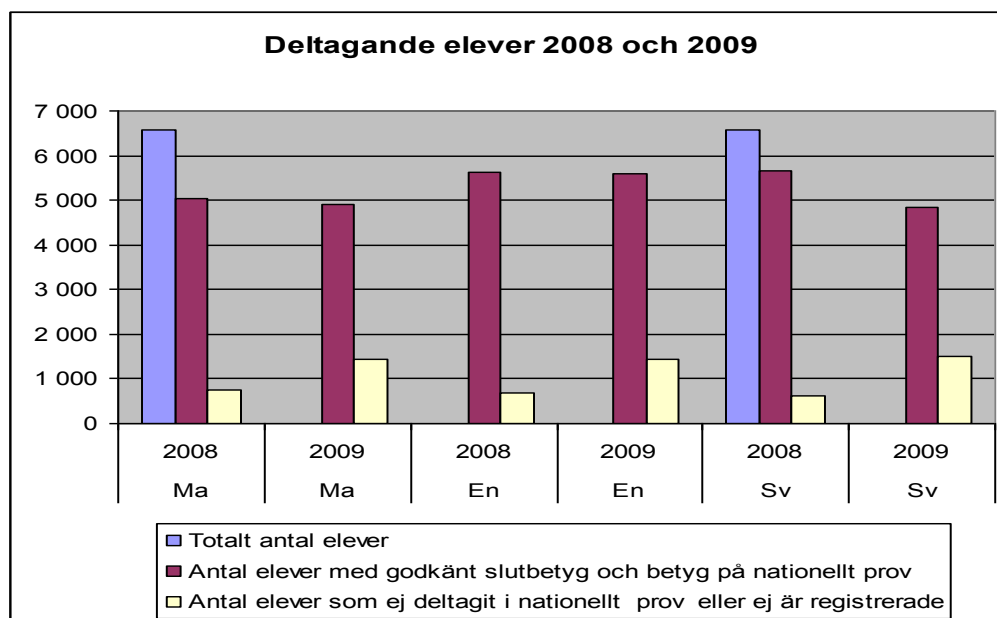
Undersökningen genomförs för andra gången och redovisar samstämmigheten mellan slutbetygen och resultaten av nationella prov i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 9 vårterminen 2009 i stadens kommunala grundskolor. Slutbetyg och resultat i nationella prov i matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk redovisas var för sig.

I undersökningsrapporten baseras andelarna och de genomsnittliga betygen på de elever som både gjort nationella prov med godkända resultat och fått ett godkänt slutbetyg. Hela staden avser alla elever i staden, men alla skolor är inte representerade i tabellen.

Deltagande elever

Totalt antal elever i årets undersökning är cirka 6 300, lite olika antal i olika ämnen. I det totala antalet inräknas även de elever som inte deltagit eller inte är godkända i både slutbetyg och nationellt prov. Antalet elever med godkänt slutbetyg och provbetyg framgår nedan. Bortfallet, d.v.s. antal elever som inte deltagit eller inte finns registrerade, redovisas också. I årets undersökning har det av tekniska skäl inte varit möjligt att skilja på elever som inte deltagit respektive inte rapporterats utan dessa redovisas sammanlagt som bortfall. Elever som inte

har godkända provresultat och slutbetyg räknas inte som bortfall. Det totala bortfallet har ökat jämfört med 2008 i alla ämnen.

Innehåll och metod

I undersökningen redovisas i tabellform andelen elever med samma slutbetyg som resultatet i nationellt prov samt andelen elever med högre respektive lägre betyg i slutbetyg än de fick i nationella provet i respektive ämne för varje skola och för hela staden. Därefter redovisas elevernas genomsnittliga betygspoäng i slutbetyget och på det nationella provet samt skillnaden mellan dessa värden. Sist redovisas antalet elever som har både slutbetyg och resultat på det nationella provet i respektive ämne samt det totala antalet elever på skolan.

Resultat

Samstämmighet mellan slutbetyg och provresultat

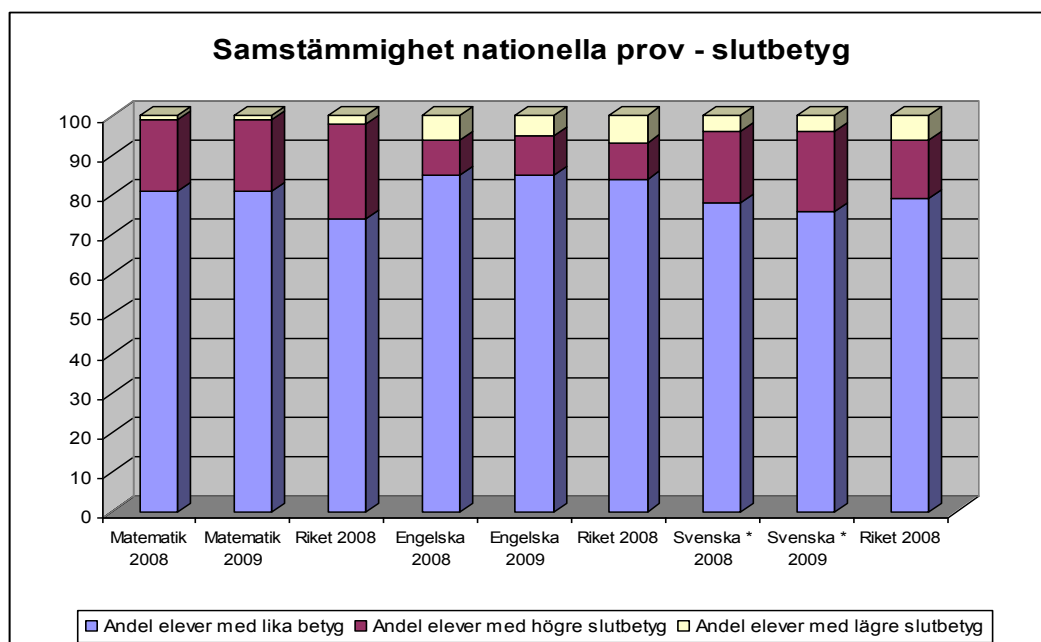
Undersökningens resultat visar att samstämmigheten mellan slutbetyg och provresultat är relativt hög och visar inte på några genomgående generella avvikelser. Skillnaden mellan slutbetyg och provbetyg avviker inte mer än ett betygssteg i något ämne varken 2008 eller 2009. Däremot förekommer i likhet med 2008 att elever får godkänt och däröver i slutbetyget trots icke godkänt

provresultat. Resultatet 2009 i sin helhet skiljer sig endast marginellt jämfört med undersökningsresultatet 2008.

Som framgår av undersökningen och som framställs i figuren nedan hade 85 procent av eleverna samma betyg i engelska, i matematik har 81 procent samma betyg och i svenska 79 procent i årskurs 9 i de kommunala grundskolorna. Andelen elever som har fått högre slutbetyg än provbetyg är större än andelen elever som fått lägre slutbetyg. Det är fler elever som får högre slutbetyg än provbetyg i matematik och svenska än i engelska, 19 procent i matematik och svenska och 9 procent i engelska. Motsvarande andelar med lägre betyg är i matematik en procent, engelska fem procent och i svenska fyra procent.

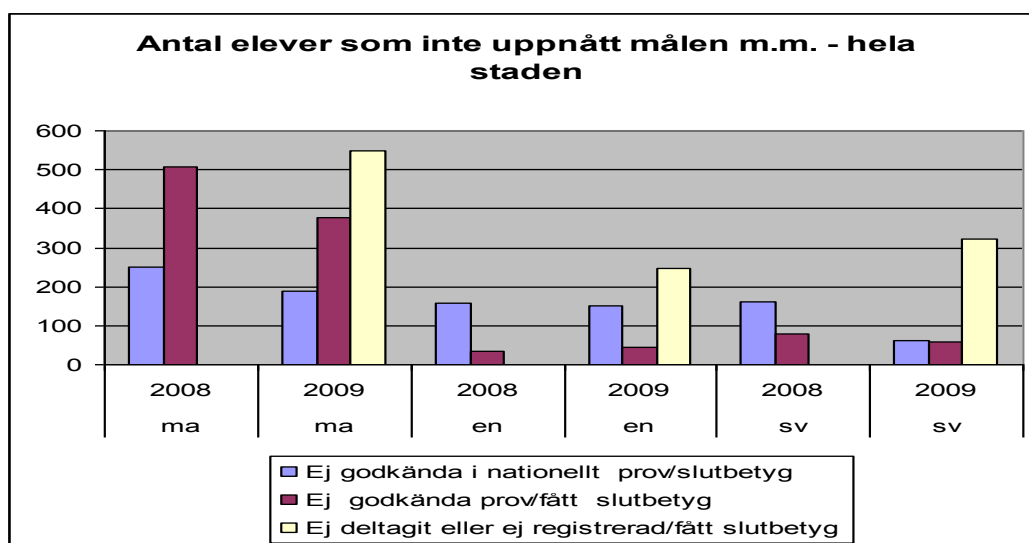
Av figuren nedan framgår även en jämförelse med motsvarande uppgifter på riksnivå som tagits fram av Skolverket för vårterminen 2008 och stadens resultat för 2008 och 2009. På riksnivå framkommer en liknande bild som i staden. I matematik skiljer sig resultatet i viss mån så till vida att stadens skolor har en högre andel elever med samma slutbetyg och provbetyg och färre elever med högre slutbetyg än provbetyg än i riket. I ämnet svenska/svenska som andraspråk gäller motsatt förhållande, där staden har en lägre andel med samma slutbetyg än i riket. I engelska är det samma andelar på riksnivå som på stadsnivå. En mycket liten andel i riket avviker mer än ett betygssteg, 0,1 procent av eleverna får mer än ett steg lägre slutbetyg än provresultat och 0,3 procent får mer än ett steg högre i slutbetyget än provresultatet. I Stockholm är motsvarande andelar noll (se ovan).

Källa: Skolverket och USK

Antal elever som inte uppnått målen m.m. – hela staden

I figuren nedan redovisas antal elever i varje ämne som inte har godkända resultat i slutbetyg eller nationellt prov, antal elever som ej har godkänt provresultat men lägst godkänt slutbetyg samt antal elever som inte deltagit i nationellt prov eller inte registrerats, men lägst godkänt i slutbetyget. Den sistnämnda uppgiften finns inte för 2008.

Resultat på skolnivå

Undersökningen visar att det finns variationer mellan skolorna när det gäller samstämmigheten mellan slutbetyg och provbetyg. Det är också ett par skolor som inte redovisat resultat från nationella proven i något eller flera ämnen.

Andelen elever med samma betyg varierar på skolorna mellan 100 procent och 40 procent av eleverna, där den lägsta andelen avser matematik. Som framgår av rapporten är det särskilt några skolor som utmärks av en låg andel elever med samma betyg och hög andel elever med högre slutbetyg än provbetyget i ett eller flera ämnen, mellan 35 och 60 procent, särskilt gäller detta inom ämnet matematik.

Fristående skolor

Stadens undersökning omfattar endast de kommunala grundskolorna. Detta beror på att provresultaten från de fristående skolorna inte är tillgängliga för innevarande läsår när denna undersökning genomförs. Skolverket redovisar i sin rapport (se ovan) uppgifter från fristående skolor från vårterminen 2008.

Resultatet visar att skillnaderna mellan kommunala och fristående skolor är små på såväl riksnivå som kommunnivå. Samstämmigheten mellan nationella prov och provbetyg är dock något lägre i fristående skolor i Stockholm än i kommunala skolor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De två undersökningarna som redovisats i detta ärende har genomförts för att få ett underlag för bedömning av hur likvärdig bedömningen och betygssättningen är i Stockholms grundskolor och gymnasieskolor. Det faktum att utvecklingen av sambandet mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg har följts under flera år bidrar till att analysen blir säkrare.

Undersökningarna avser inte samma läsår. Den ena undersökningen omfattar kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor och den andra endast de kommunala grundskolorna. Vid en genomgång och jämförelse mellan rapporternas redovisningar för respektive ämne går det inte att hitta några tydliga samband mellan de grundskolor som visar tendens till en avvikande betygssättning och skolor där stora andelar elever har olika betyg i slutbetyg och nationellt prov i flera ämnen. Det är några enstaka skolor som i båda undersökningarna utmärker sig på sådant sätt.

Undersökningarna visar att det finns ett starkt generellt samband mellan betygen i grundskolan och gymnasieskolan och en samstämmighet mellan resultaten i de nationella proven och slutbetygen i grundskolan som tyder på en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning i de flesta skolor. Resultatet av årets undersökningar visar dock inte på att någon förändring jämfört med tidigare år totalt sett. Av resultatet framgår som redovisas i ärendet att ett antal skolor visar fortsatt tendens till avvikelser i betygssättningen eller har en stor andel elever med olika betyg i nationellt prov eller slutbetyg i flera ämnen.

Det är viktigt att betona att skillnader mellan slutbetygen och provbetygen inte behöver vara tecken på en icke likvärdig betygssättning. De nationella proven ska vara stödjande i betygssättningen. Proven är inte utformade så att de prövar

elevernas kunskaper mot alla uppställda mål. Finns genomgående avvikelser mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i flera ämnen på en skola kan detta dock tyda på brister i likvärdigheten i betygssättningen. Det kan också finnas andra orsaker till avvikelser, t.ex. att skolan satt in stödinsatser efter att proven genomförts så att en kunskapshöjning verkligen skett jämfört med provresultatet.

2009 års redovisning visar också att det finns ett fortsatt stort bortfall av elever som inte deltar i proven eller som inte registreras. För att komma till rätta med bortfallet har förvaltningen sedan läsårets början från skolorna begärt in redovisningar om deltagandet i nationella prov.

Som framkommit i detta ärende kan Skolverkets statistik ge en fullständig bild av utvecklingen inom bedömning och betyg sedan vårterminen 2005. I Skolverkets statistik redovisas utvecklingen med utgångspunkt från sambandet mellan nationella prov och slutbetyg i grundskolans årskurs 9 i såväl kommunala som fristående skolor på riks-, kommun- och skolnivå. De senaste uppgifterna är från vårterminen 2008.

Förvaltningen kommer att fortsätta dialogen med berörda skolor och insatser för kompetensutveckling samt genom olika stödinsatser till skolorna utveckla likvärdigheten i betygssättningen.

Bilagor

1. Rapport om samband mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg 2007/08
2. Samstämmighet slutbetyg – nationella prov årskurs 9, kommunala grundskolor, vårterminen 2009-09
  - engelska
  - matematik
  - svenska/svenska som andraspråk